



Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

Jessie Bakens
Frank Cörvers
Evie Graus
Rogier Goedhart

ROA Factsheet

ROA-F-2022/1A

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

Actiepunten voor Noordwest Veluwe

- *Werkgevers in Noordwest Veluwe dienen bij de werving van hoger opgeleiden nadrukkelijk ook naar het arbeidspotentieel buiten de relatief kleine Noordwest Veluwe te kijken.*
- *Om de personele knelpunten op masterniveau te verlichten, zouden werkgevers meer arbeidspotentieel van niet-westerse migranten kunnen aanboren in andere regio's van Nederland, evenals meer internationaal kunnen werven.*
- *Noordwest Veluwe heeft relatief veel werkgelegenheid voor degenen met een bachelor zorg & onderwijs, waarvoor grote tekorten bestaan: de stakeholders dienen met name voor deze richting de handen ineen te slaan.*
- *Vooral als de Covid-19 crisis aanhoudt, zouden werkgevers meer jongeren moeten weten te interesseren voor een hogere opleiding in de zorg, en dienen ze meer interregionaal of internationaal te werven bij vacatures in deze richting.*
- *Werkenden op mbo-niveau 3 en 4 techniek & ict zouden in het kader van Leven Lang Ontwikkelen meer moeten worden aangespoord om een opleiding te volgen op een hoger niveau in techniek & ict, waar de knelpunten in deze richting groot zijn.*
- *Een verbetering van de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden kan voor werkgevers een uitkomst bieden om de verwachte grote knelpunten aan laaggeschoold personeel te verlichten.*
- *Ook is er meer aandacht nodig voor het Leven Lang Ontwikkelen van lager opgeleiden en vooral ongeschoolden, om de doorstroom naar banen met knelpunten in de personeelsvoorziening op mbo-niveau 2 mogelijk te maken.*

Inleiding

Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA tweejaarlijkse regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoetkomen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarktinformatie. Binnen dit kader past ook deze factsheet met arbeidsmarktprognoses voor Noordwest Veluwe. Deze en de overige zes factsheets zijn samen met de factsheet voor heel Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland samengesteld. Deze prognoses bestrijken de periode 2021-2026. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Gelderland als geheel en Nederland, en wordt er een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingsspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's. De interpretatie van de prognoses gebeurt steeds vanuit het perspectief van werkgevers en de personeelsvoorziening van werkgevers in termen van opleidingen.

Figuur 1 bevat een kaart die aangeeft hoe Gelderland is samengesteld uit de verschillende arbeidsmarktregio's, en Tabel 1 geeft een overzicht van de verschillende gemeenten die in Noordwest Veluwe gelegen zijn. Vergeleken met de indeling die doorgaans gebruikt wordt door bijvoorbeeld het UWV en het CBS, is in Figuur 1 de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe in twee aparte regio's uitgesplitst. In Tekstbox 1 worden de definities van de belangrijkste variabelen die in deze factsheet gebruikt weergegeven. De cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. Als er minder dan 80 ongewogen respondenten voor een opleiding in de EBB zijn, worden deze opleidingen niet meegenomen in de rapportage omdat de informatie dan niet voldoende betrouwbaar wordt geacht.

De arbeidsmarktprognoses zijn gebaseerd op de meest recente prognoses van ROA in het Project Onderwijs Arbeidsmarkt (POA). Daarbij is uitgegaan van de middellangetermijnramingen van het CPB uit maart 2021 voor de verwachte economische groei. In juni 2021 heeft het CPB de verwachtingen voor de economische groei op de middellange termijn omhoog bijgesteld. Dit betekent dat over het algemeen de vraag in de POA-prognoses tot 2026 iets lager is ingeschat door gebruik van de ramingen uit maart 2021. Daardoor kunnen de hier gepresenteerde arbeidsmarktprognoses iets minder gunstig zijn dan als gebruik gemaakt zou worden van

de laatste CPB-voorspellingen voor de economische groei tot 2026. Desalniettemin zal een iets gunstigere economische groei niet tot significant andere prognoses leiden dan hier gepresenteerd zijn.

Van arbeidsmarktperspectief naar knelpunten in de personeelsvoorziening

In de vorige factsheet-publicaties voor de Gelderse arbeidsmarktregio's uit 2018 werden de arbeidsmarktprognoses gerapporteerd vanuit het perspectief van nieuwkomers op de arbeidsmarkt, dat wil zeggen schoolverlaters. Dit werd gedaan aan de hand van de Indicator Toekomstig Arbeidsmarktperspectief (ITA) naar opleidingsniveaus en opleidingstypes. De ITA wordt berekend door het totale verwachte aanbod op de arbeidsmarkt (instroom + kortdurig werklozen) te delen door het totale verwachte aantal baanopeningen (arbeidsvraag). Het aantal baanopeningen bestaat uit de vervangingsvraag en de groeiende werkgelegenheid (oftewel een positieve uitbreidingsvraag). Daarnaast wordt aan de vraagkant rekening gehouden met de substitutievraag. In Tekstbox 1 worden deze begrippen nader toegelicht.

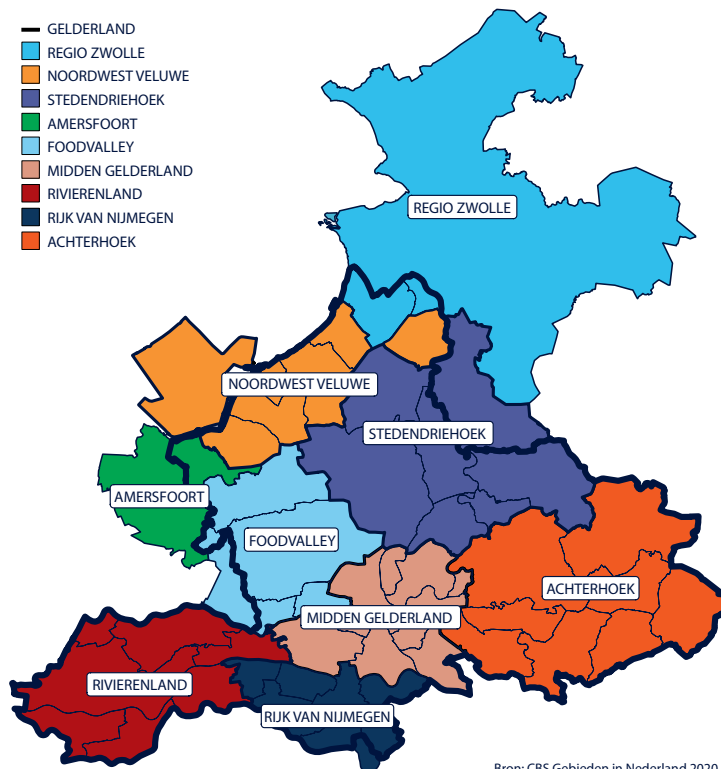
In de nieuwe publicaties worden de prognoses echter gerapporteerd vanuit het perspectief van werkgevers in plaats van schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Er wordt nu gekeken naar de te verwachten spanning in de personeelsvoorziening voor werkgevers, weergegeven door de Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP). De ITKP wordt op dezelfde manier berekend als de ITA en is dus eveneens gelijk aan het verwachte aanbod gedeeld door de verwachte vraag tot 2026. Enige verschil met de ITA is dat er bij de ITKP rekening mee wordt gehouden dat de uitstroom van werkenden als gevolg van een krimpende werkgelegenheid (door bijvoorbeeld gedwongen ontslagen) ingezet kan worden om de knelpunten in de personeelsvoorziening bij werkgevers elders op de arbeidsmarkt te verlichten. Zeker wanneer bedrijven geconfronteerd worden met een krappe arbeidsmarkt voor een bepaald opleidingstype, zullen zij van deze mogelijkheid gebruik maken. Naarmate de waarde van de ITKP lager wordt, zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening groter. Zo betekent een ITKP gelijk aan of kleiner dan 1,00 (respectievelijk 0,85) voor een opleidingstype dat er (zeer) grote knelpunten in de personeelsvoorziening verwacht worden voor werkgevers; een ITKP groter

dan 1,15 (respectievelijk 1,05) betekent (vrijwel) geen verwachte knelpunten voor werkgevers; als de ITKP tussen 1,01 en 1,05 ligt, is de arbeidsmarkt min of meer in evenwicht en zijn er enige verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening.

TABEL 1. Gemeenten in Noordwest Veluwe

Gelderland	Flevoland
Elburg	Zeewolde
Ermelo	
Harderwijk	
Heerde	
Nunspeet	
Putten	

FIGUUR 1. Arbeidsmarktregio's binnen Gelderland



Bron: CBS Gebieden in Nederland 2020

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

TEKSTBOX 1. Definities kernbegrippen

Variabele	Definitie
Uitbreidingsvraag	Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door de groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
Vervangingsvraag	Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding. De vervangingsvraag kan niet negatief zijn. De uitbreidingsvraag en vervangingsvraag vormen samen met de substitutievraag de vraag naar arbeid.
Substitutievraag	Als gevolg van discrepanties tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt treden er verschuivingen op in de werkgelegenheidsstructuur. Schoolverlaters in een aanbodoverschotsituatie kunnen anders opgeleiden gaan verdringen, terwijl werkgevers die te kampen hebben met een tekortschietend arbeidsaanbod, personen met een andere opleidingsachtergrond kunnen gaan werven. De vraag die hierdoor verloren gaat of ontstaat wordt aangeduid als het passieve substitutie-effect. Als het passieve substitutie-effect positief is, gaat het om extra baanopeningen als gevolg van tekorten bij andere opleidingen. Een negatief substitutie-effect duidt daarentegen op een verlies aan baanopeningen binnen een opleiding, omdat men verdrongen wordt door andere opleidingen.
Arbeidsmarktuitstroom	De som van de vervangingsvraag en de absolute waarde van de negatieve uitbreidingsvraag. De arbeidsmarktuitstroom is minstens even groot als de vervangingsvraag omdat de uitstroom ook de uittrekkers bevat die vanwege de werkgelegenheidskrimp (i.e. de negatieve uitbreidingsvraag) ten gevolge van bijvoorbeeld gedwongen ontslagen, niet worden vervangen
Arbeidsmarktinstroom	De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom van schoolverlaters uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie.
Baanopeningen	Baanopeningen betreffen de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag.
ITA	Indicator Toekomstige Arbeidsmarktperspectief (ITA) van schoolverlaters en werkzoekenden. Deze indicator is gebruikt in de vorige publicatie uit 2018, maar is in de huidige publicatie vervangen door de ITKP. De ITA is gelijk aan een deling van het verwachte aanbod door de verwachte vraag tot 2026. Naarmate de waarde van de ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief.
ITKP	Als de vraag naar werkenden met een bepaalde opleidingsachtergrond groter is dan het aanbod kunnen knelpunten in de personeelsvoorziening voor werkgevers verwacht worden. Vergelijkbaar met de Indicator Toekomstig Arbeidsmarktperspectief (ITA) geeft de Indicator van de Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP) deze vraag-aanbod-spanning per opleidingstype aan. De ITKP is dus ook gelijk aan een deling van het verwachte aanbod door de verwachte vraag tot 2026. Verschil met de ITA is dat bij de ITKP de uitstroom van werkenden als gevolg van een krimpende werkgelegenheid is meegerekend in de vraag, omdat verwacht mag worden dat bij knelpunten in de personeelsvoorziening deze (gedwongen) uitstroom kan worden afgeremd of elders werk zou kunnen vinden. Naarmate de waarde van de indicator lager wordt, zijn de verwachte knelpunten groter.
Typering ITKP	Een kwalitatieve beschrijving van de ITKP. $ITKP \leq 0,85$ wordt als "zeer grote" knelpunten in de personeelswerving getypeerd, $ITKP > 0,85$ en $\leq 1,00$ als "groot"; $ITKP > 1,00$ en $\leq 1,05$ als "enige"; $ITKP > 1,05$ en $\leq 1,15$ als "vrijwel geen" en $ITKP > 1,15$ als "geen" knelpunten.

TEKSTBOX 1. Definities kernbegrippen

Variabele	Definitie
Niet-westerse migratie-achtergrond	Personen met een niet-westerse migratieachtergrond: iedereen waarvan ten minste één ouder in het buitenland is geboren, en waarvan de herkomst een niet-westers land is. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van minder dan 6 maanden. (Gemiddelde cijfers voor Nederland)
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van 6 maanden of langer. (Gemiddelde cijfers voor Nederland)
Loopbaanperspectief	De ratio van het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar tegenover het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar. Gemiddelde cijfers voor Nederland.
Bruto uurloon	Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in 2019-2020 in euro's. Enquête Beroepsbevolking (EBB) 2019-2020 gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) 2019-2020.
Werkenden	Minimaal 1 uur werkzaam per week en in de leeftijd 15-74. Cijfers op basis van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS.
Werkzaamheid	Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de potentiële beroepsbevolking.
Werkloosheid	Percentage personen die geen betaald werk hebben, wel recent hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn als percentage van de beroepsbevolking.
Vast werk	Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
Voltijds	Voltijdarbeid betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
Leeftijd	Gemiddelde leeftijd.
Uren	Gemiddeld aantal uren werk per week.
Student/scholier	Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
Sectorspecialisatie	De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
Opleidingspecialisatie	De ratio van het aandeel werkzame personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van werkenden met deze opleiding kent.

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen

- Noordwest Veluwe wordt als kleinste van de Gelderse arbeidsmarktregio's naar verwachting met nog wat grotere knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2026 geconfronteerd dan gemiddeld in Gelderland. In Noordwest Veluwe ligt het werkloosheidspercentage nu al wat lager dan in Gelderland. Als percentage van de werkzame beroepsbevolking zal de verwachte instroom van gediplomeerden op de arbeidsmarkt naar verwachting aanzienlijk lager zijn dan het Gelderse gemiddelde, maar ook de arbeidsvraag zal naar verwachting lager zijn ten opzichte van Gelderland.
- De verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening zijn vooral op bachelor- en masterniveau groter dan voor Gelderland. Dat is mede verklaarbaar doordat Noordwest Veluwe niet beschikt over onderwijsinstellingen van het hoger onderwijs. Ondanks dat het aanbod van recent afgestudeerden met een bachelor- en masterdiploma zich doorgaans spreidt over meerdere regio's en landsdelen (of zelfs internationaal), is er toch vaak de neiging om een eerste baan te zoeken in of nabij de studiestad. Zeer grote knelpunten in de personeelsvoorziening worden verwacht voor de master zorg & onderwijs en de master economie & maatschappij. De grote knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2026 op bachelorniveau zijn terug te zien voor de bachelor zorg & onderwijs en de bachelor techniek & ict. Extra beleidsinspanningen zijn nodig voor de bachelor zorg & onderwijs, omdat er in Noordwest Veluwe relatief veel werkgelegenheid is voor werkenden met deze opleidingsachtergrond, dat wil zeggen qua werkgelegenheidsaandeel in verhouding tot Nederland. Voor de bachelor economie & maatschappij is de arbeidsmarkt in Noordwest Veluwe meer in evenwicht. Met name omdat Noordwest Veluwe een vrij kleine arbeidsmarktregio is, is het voor werkgevers raadzaam om vooral ook hoger opgeleiden van buiten de eigen regio te werven.
- Werkgevers zouden voor het verlichten van de grote tot zeer grote knelpunten voor hoger opgeleid personeel, met name op masterniveau, ook meer internationaal kunnen werven of meer gediplomeerden met een niet-westerse achtergrond kunnen aantrekken uit andere regio's van Nederland. Intensivering van het diversiteitsbeleid is met name voor die laatste groep wellicht een oplossing voor de arbeidsmarktcrachte, omdat werkenden met een niet-westerse migrantenachtergrond zijn ondervertegenwoordigd onder de masteropgeleiden in Noordwest Veluwe in vergelijking met Gelderland.
- Voor de meeste opleidingssectoren op mbo-niveau 3 en 4 worden (vrijwel) geen knelpunten in de personeelsvoorziening voor werkgevers verwacht in de komende 6 jaar, omdat het arbeidsaanbod naar verwachting beduidend groter zal zijn dan de arbeidsvraag. Alleen voor mbo4 techniek & ict zal de arbeidsmarkt naar verwachting meer in evenwicht zijn. Werkenden op mbo-niveau 3 en 4 zouden moeten worden aangespoord om een opleiding te volgen op een hoger niveau, vooral omdat op bachelorniveau voor techniek & ict de verwachte personeelstekorten veel groter zullen zijn. Dit zou tevens goed kunnen passen in het beleid van Leven Lang Ontwikkelen. We zien in Noordwest Veluwe dat met name het percentage dat een lange opleiding volgt (op bijvoorbeeld bachelorniveau) achterblijft bij het gemiddelde in Gelderland.
- Grote knelpunten om geschikt personeel te werven of te behouden op de laagste opleidingsniveaus (met name ongeschoolden, vmbo'ers en anderen zonder startkwalificatie) ontstaan omdat het hier vaak gaat om laagbetaalde, tijdelijke en kleine banen met weinig loopbaanperspectief (inclusief bijbanen voor scholieren en studenten). Op dit zogeheten secundaire arbeidsmarktsegment gaat het om beroepen als hulpkrachten in de landbouw, bouw en industrie, keukenhulpen en chauffeurs. Door voortdurend personeelsverloop (met nieuwe instroom) en een hoge vervangingsvraag is de verwachting tot 2026 dat werkgevers grote knelpunten zullen ervaren om laaggeschoold personeel te werven en te behouden. Een verbetering van de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden kan hier een uitkomst bieden.
- Daarnaast zijn de knelpunten in Noordwest Veluwe groot voor gediplomeerden van mbo-niveau 2 in brede zin. Potentieel aanbod is er onder degenen die alleen basisonderwijs hebben doorlopen. Hier is de werkloosheid het hoogst. Ook omdat de werkloosheid beduidend lager is op mbo-niveau 2, is er meer aandacht nodig voor het Leven Lang Ontwikkelen van lager opgeleiden en vooral ongeschoolden. Dit is een mogelijke oplossing om de knelpunten

in de personeelvoorziening op mbo-niveau 2 (dat een startkwalificatie biedt voor de arbeidsmarkt) te verlichten.

- Aangezien er voor de komende zes jaar al grote knelpunten worden verwacht in de personeelwerving van hoger opgeleiden met een opleiding in zorg & dienstverlening, zal met het aanhouden van de Covid-19 crisis de druk op het vinden van passend personeel wellicht nog groter worden. Werkgevers kunnen hierop anticiperen door meer jongeren te interesseren voor een opleiding in deze richting, of door meer interregionaal of internationaal te werven.

Prognoses en actuele arbeidsmarkt cijfers naar opleidingsniveau

Noordwest Veluwe is met 96.000 werkenden de kleinste van de Gelderse arbeidsmarktregio's. Met een ITKP van 0,97 over alle opleidingsniveaus worden voor deze regio nog wat grotere knelpunten in de personeelvoorziening tot 2026 verwacht dan gemiddeld voor Gelderland (voor de vergelijking met Gelderland en Nederland, zie Tabel A1 in de appendix). De verwachte instroom van gediplomeerden op de arbeidsmarkt is gemiddeld jaarlijks 2,2% (als percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2019-2020), aanzienlijk lager dan het Gelderse gemiddelde van 2,8%. Tevens wordt er verwacht dat er relatief, dat wil zeggen als percentage van de werkzame beroepsbevolking, minder uitbreidings- en vervangingsvraag zal zijn in de arbeidsmarktregio Noordwest Veluwe dan in Gelderland als geheel (zie Tabel A1).

Tabel 2 geeft de prognoses weer naar opleidingsniveau (voor de vergelijking met Gelderland en Nederland, zie Tabel A2 en A3 in de appendix). Het hoger onderwijs is ingedeeld naar bachelor- en masterniveau, zoals dit ook gebeurt aan hbo-instellingen en universiteiten. Verreweg de meeste bachelors zullen echter de arbeidsmarkt betreden met een hbo-opleiding, en de meeste masters zullen vanuit een wo-opleiding instromen op de arbeidsmarkt. De uitsplitsing naar opleidingsniveau in Tabel 2 laat zien dat de verwachte knelpunten in de personeelvoorziening vooral op bachelor- en masterniveau groter zijn in Noordwest Veluwe dan voor Gelderland als geheel. De belangrijkste verklaring voor deze tekorten is het feit dat de regio Noordwest-Veluwe niet over een onderwijsinstelling met een hbo- of wo-opleiding beschikt. Daarnaast zijn de knelpunten in Noordwest Veluwe groot of zeer groot voor gediplo-

meerden van mbo-niveau 2 (in brede zin) en voor de ongeschoolden (met alleen basisonderwijs) en de lager opgeleiden. Verder is in Tabel 2 te zien dat in Noordwest Veluwe het werkloosheidspercentage wat lager ligt dan gemiddeld in Gelderland, 2,1% vergeleken met 3,0%. De werkloosheid is met name laag onder gediplomeerden van mbo, bachelor en master. Het werkloosheidspercentage is het hoogst onder ongeschoolden (met alleen basisonderwijs).

De verwachte jaarlijkse arbeidsmarktinstroom van laaggeschoolde jongeren (afgeronde vmbo-opleiding of uitsluitend basisonderwijs, dus zonder startkwalificatie) is veelal kleiner dan voor de middelbaar opgeleide schoolverlaters, terwijl de vervangingsvraag voor deze groep laaggeschoolden juist veel groter is. Dit laatste komt deels doordat de werkgelegenheid op de laagste opleidingsniveaus vaak bestaat uit laagbetaalde, tijdelijke en kleine banen op het zogeheten secundaire arbeidsmarktsegment. In tegenstelling tot het zogenaamde primaire arbeidsmarktsegment met vaste, goedbetaalde banen en veel aandacht voor alle arbeidsvoorwaarden en Leven Lang Ontwikkelen, ligt hier de 'turnover' van personeel (voortdurend personeelsverloop met nieuwe instroom) en daarmee ook de vervangingsvraag gemiddeld genomen hoger. Ook werken er op het secundaire arbeidsmarktsegment veel scholieren en studenten in vaak flexibele bijbanen. Het loopbaanperspectief voor laagopgeleiden laat zien dat op de langere termijn de loonontwikkeling niet gunstig is ten opzichte van hoogopgeleiden. Het uurloon van werkenden tussen de 40 en 49 jaar oud met alleen basisonderwijs (ongeschoolden) ligt slechts 29% hoger dan het uurloon van werkenden tussen de 20 en 29 jaar oud met alleen basisonderwijs, terwijl dat voor masteropgeleiden bijvoorbeeld maar liefst 75% is.

Diversiteit

Met betrekking tot de diversiteit op de arbeidsmarkt verschilt de arbeidsmarktregio Noordwest Veluwe niet veel van Gelderland. Over het algemeen reikt het aandeel werkzame vrouwen bij de verschillende opleidingsniveaus van 32,8% bij vmbo b/k, mbo-niveau 1 tot 52,6% bij havo/vwo. Het aandeel werkzame vrouwen verschilt echter vooral per opleidingsrichting. Onder de werkenden met bachelor landbouw & natuur is 36% vrouw terwijl dat percentage bij bachelor gezondheidszorg & welzijn 80% is. Met betrekking tot diversiteit qua migratieachtergrond,

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

is het percentage werkenden met een niet-westerse migratieachtergrond in Noordwest Veluwe lager dan het gemiddelde in Gelderland: 3,2% vergeleken met 7,1%. Vooral op mbo-niveau 4 en masterniveau kent Noordwest Veluwe weinig werkenden met een niet-westerse migratieachtergrond. Vergeleken met de andere regio's valt duidelijk terug te zien dat mensen met een niet-westerse migratieachtergrond meer in stedelijke regio's wonen dan in landelijke regio's, wat de belangrijkste verklaring is voor het lagere aandeel in Noordwest Veluwe.

Leven Lang Ontwikkelen

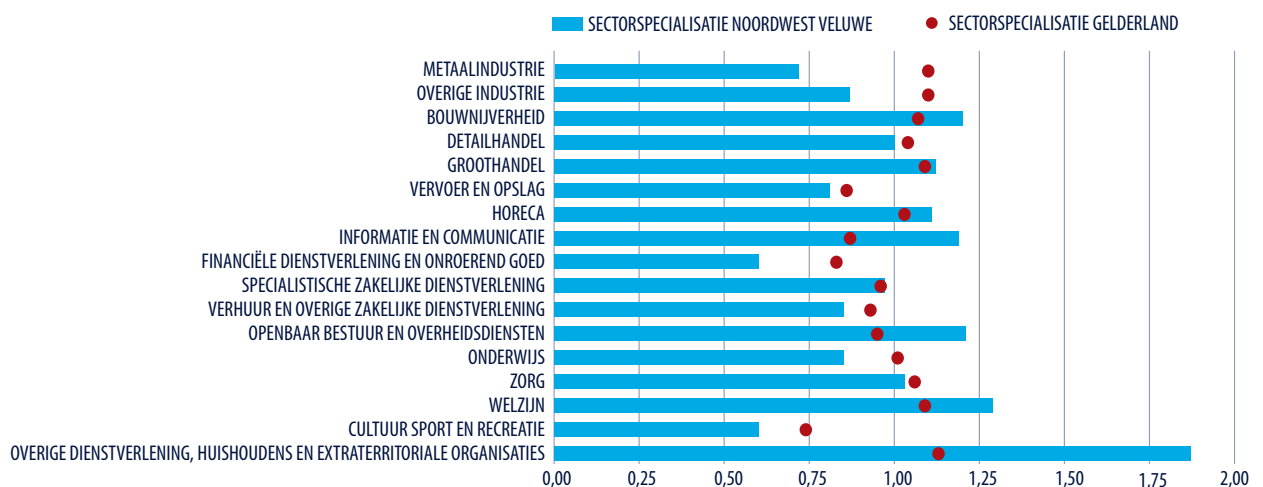
In het kader van Leven Lang Ontwikkelen wordt ook gekeken naar het percentage van de werkzame beroepsbevolking dat een cursus, training of opleiding volgt, van meer of minder dan 6 maanden. Hierdoor ontstaat een beeld over hoe de beroepsbevolking op de arbeidsmarkt van Noordwest Veluwe doorleert en zich blijft ontwikkelen. Het percentage werkenden dat een opleiding of training volgt van minder dan 6 maanden is 4,9% in Noordwest Veluwe, dit is iets lager dan het gemiddelde in Gelderland waar het percentage 5,3% bedraagt. Op mbo-niveau 3 en 4 en op bachelor- en masterniveau volgen werkenden vaak korte, vaak werkgerelateerde trainingen of opleidingen. Het percentage werkenden

dat een opleiding of training volgt die langer duurt dan 6 maanden is 16,1%. Dit is lager dan het Gelderse gemiddelde van 17,3%. De trainingsintensiteit is vooral hoog bij op de opleidingsniveaus vmbo g/t, havo/vwo onderbouw en havo/vwo. Dit zijn vooral werkenden die verder studeren of aan een nieuwe studie beginnen.

Sectorspecialisatie

Figuur 2 geeft voor verschillende bedrijfssectoren weer hoe het aandeel werkenden in een sector in Noordwest Veluwe zich verhoudt tot het werkgelegenheidsaandeel van die sector in Nederland. Dit geeft een beeld van de sectoren waarin Noordwest Veluwe gespecialiseerd is. Noordwest Veluwe heeft relatief veel werkgelegenheid in de sectoren informatie en communicatie, bouwnijverheid, openbaar bestuur en overheidsdiensten, en welzijn ten opzichte van Nederland en Gelderland. De grootste specialisatie geldt echter voor de overige dienstverlening met een werkgelegenheidsaandeel dat bijna tweemaal groter is dan gemiddeld in Gelderland. De werkgelegenheidsaandelen van de industriële sectoren zijn beduidend kleiner dan gemiddeld in Nederland en Gelderland, evenals voor financiële dienstverlening en onroerend goed, onderwijs, en cultuur, sport en recreatie.

FIGUUR 2. Actuele sectorspecialisatie* Noordwest Veluwe ten opzichte van Gelderland en Nederland (2019-2020) (Nederland = 1)



*Indien het ongewogen aantal werkenden voor een sector in het bronbestand lager is dan 80, kunnen de gegevens voor deze sector niet worden gepubliceerd. Voor het relatief kleine Noordwest Veluwe gaat het om de volgende sectoren: Landbouw, bosbouw en visserij, Voedings- en genotmiddelenindustrie, Chemische industrie, Energie.

Bron: POA 2021

TABEL 2. Arbeidsmarktprognoses* (2021-2026) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2019-2020) Noordwest Veluwe naar opleidingsniveau

	basis- onderwijs	vmbo b/k, mbo1	vmbo g/t, havo/vwo onderb.	havo, vwo	mbo 2	mbo 3	mbo 4	hbo-, wo- bachelor	hbo-, wo- master, doctor	Totaal
Prognoses										
Uitbreidingsvraag (%)	0,1	-0,1	0,0	0,3	-0,1	0,1	0,1	0,6	1,2	0,3
Vervangingsvraag (%)	10,0	2,6	4,8	2,0	2,8	1,9	2,2	2,2	3,9	3,0
Arbeidsmarktinstroom (%)	3,5	0,8	1,1	1,9	2,0	2,5	3,3	2,5	1,3	2,2
ITKP (Noordwest Veluwe)	0,73	0,92	0,82	1,01	0,99	1,05	1,09	1,00	0,83	0,97
Typering ITKP (Noordwest Veluwe)	Zeer groot	Groot	Zeer groot	Enige	Groot	Enige	Vrijwel geen	Groot	Zeer groot	Groot
ITKP (GLD)	0,74	0,96	0,80	1,00	1,04	1,13	1,06	1,03	0,96	0,99
Typering ITKP (GLD)	Zeer groot	Groot	Zeer groot	Groot	Enige	Vrijwel geen	Vrijwel geen	Enige	Groot	Groot
Loopbaan perspectief (NL)	1,29	1,32	1,43	1,74	1,38	1,34	1,43	1,59	1,75	
Actuele indicatoren										
Bruto uurloon (NL)	14,1	16,1	13,5	17,9	18,9	18,8	20,6	26,1	32,7	
Aantal werkenden	3.500	9.000	8.500	9.000	5.000	8.000	20.500	23.000	8.500	96.000
Werkzaamheid (%)	92,8	97,8	97,3	98,1	98,3	98,4	98,6	98,7	98,3	97,9
Werkloosheid (%)	7,2	2,2	2,7	1,9	1,7	1,6	1,4	1,3	1,7	2,1
Vast werk (%)	61,5	86,4	54,9	63,1	80,9	95,7	92,7	92,9	96,5	84,3
Voltijds (%)	20,9	58,1	28,8	33,5	57,8	38,8	45,5	50,9	59,3	45,7
Uren	19,0	33,1	22,4	24,3	33,9	29,9	30,5	31,9	35,5	29,9
Leeftijd	39,0	45,2	32,5	34,8	44,9	43,2	41,0	43,2	43,7	41,1
Student/scholier (%)	28,4	4,6	39,5	35,7	0,7	0,8	2,3	1,2	0,0	9,3
Vrouw (%)	49,2	32,8	46,1	52,6	34,8	51,5	52,5	47,2	46,0	47,0
Niet-westerse migratieachtergrond (%)	4,7	5,6	6,2	2,7	2,2	4,0	1,2	2,8	1,7	3,2
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	0,2	2,0	2,1	2,3	4,6	6,1	6,2	7,3	5,4	4,9
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	33,0	8,9	45,8	43,9	3,6	7,1	7,4	9,6	11,7	16,1

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2019-2020.

Bron: POA2021

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

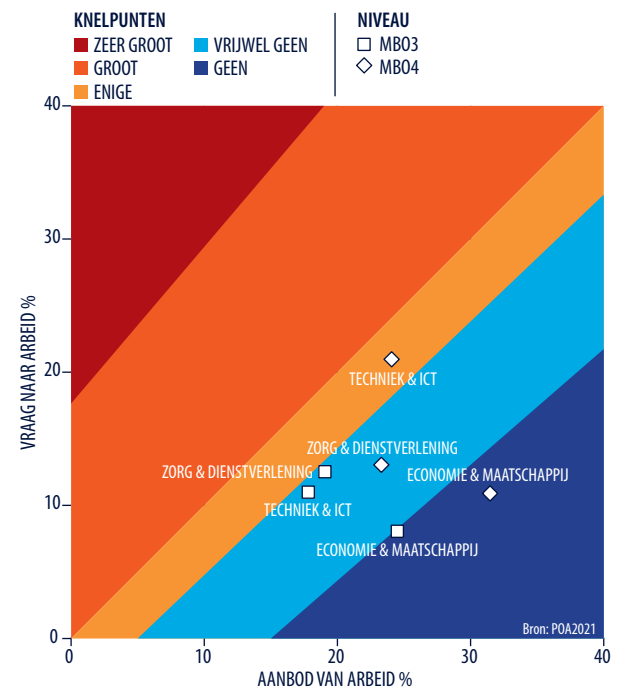
Arbeidsmarktknelpunten naar opleidingssector

De prognoses naar opleidingsniveau kunnen verder uitgesplitst worden naar opleidingssector. Dit is weer gegeven in Figuur 3, die per opleidingssector binnen het middelbaar beroepsonderwijs weergeeft hoe de totale arbeidsvraag en het totale arbeidsaanbod zich naar verwachting de komende zes jaar in Noordwest Veluwe zullen verhouden. Figuur 4 doet hetzelfde voor het hoger onderwijs. De kleuren bakenen de gebieden af die corresponderen met de vijf eerder besproken ITKP-typeringen voor de verwachte knelpunten voor werkgevers, gaande van zeer grote knelpunten in de personeelsvoorziening (rood en $ITKP \leq 0,85$) tot geen knelpunten (donkerblauw en $ITKP > 1,15$). Deze kunnen geïnterpreteerd worden als een kwalitatieve aanduiding van de verwachte moeilijkheden die werkgevers zullen ervaren bij het werven van personeel: met bijvoorbeeld veel vraag en weinig aanbod zal dit niet gemakkelijk zijn. Voor de punten op de middelste diagonale lijn zijn verwachte vraag en aanbod aan elkaar gelijk, wat correspondeert met een ITKP gelijk aan 1. Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de weergegeven opleidingscategorieën er verschillen kunnen optreden in de verwachte vraag en aanbod voor de onderliggende opleidingen.

Middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 3 toont dat er voor de meeste opleidingssectoren op mbo-niveau 3 en 4 (vrijwel) geen knelpunten in de personeelsvoorziening voor werkgevers worden verwacht in de komende 6 jaar. Dit wil zeggen dat werkgevers relatief gemakkelijk geschikte werknemers met die achtergrond kunnen rekruteren voor de vacatures. Het betreft hier de opleidingen binnen de opleidingssectoren economie & maatschappij en zorg & dienstverlening op de mbo-niveaus 3 en 4, en techniek & ict op mbo-niveau 3. Deze opleidingssectoren kenmerken zich door een relatief hoog arbeidsaanbod ten opzichte van de vraag naar arbeid. Alleen voor techniek & ict op mbo-niveau 4 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt naar verwachting min of meer in evenwicht, waardoor er voor werkgevers enige knelpunten in de personeelsvoorziening worden verwacht. Noordwest Veluwe is een te kleine arbeidsmarktregio om voor alle opleidingssectoren betrouwbare prognoses te kunnen samenstellen, zodat de opleidingssectoren op mbo-niveau 2 geheel ontbreken in de figuur.

FIGUUR 3. Vraag en aanbod voor opleidingssector middelbaar beroepsonderwijs (totaal over 6 jaar als % van de werkgelegenheid), Noordwest Veluwe (2021-2026)



Hoger onderwijs

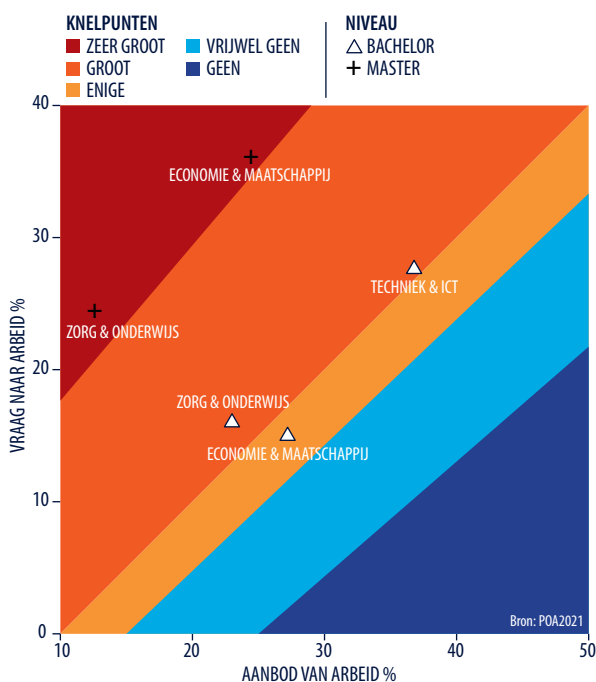
In Figuur 4 wordt de verwachte situatie voor de opleidingssectoren in het hoger onderwijs geschetst. Uit Tabel 2 is al gebleken dat de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2026 naar verwachting zeer groot zullen zijn op masterniveau. In Figuur 4 zien we dit terug voor de master zorg & onderwijs en de master economie & maatschappij. Ook hier geldt dat Noordwest Veluwe een te kleine arbeidsmarktregio is om voor alle opleidingssectoren betrouwbare prognoses te kunnen samenstellen. De grote knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2026 op bachelorniveau zijn terug te zien voor de bachelor zorg & onderwijs en de bachelor techniek & ict. Voor de bachelor economie & maatschappij is de arbeidsmarkt in Noordwest Veluwe meer in evenwicht.

Relatie arbeidsmarktknelpunten en specialisatie naar opleiding

Figuur 5 toont de relatie tussen de verwachte arbeidsmarktprognoses (ITKP) voor de verschillende opleidingssectoren over de periode 2021-2026 en de mate waarin Noordwest Veluwe qua werkgelegenheid in deze opleidingssectoren gespecialiseerd is. De specialisatiegraad

is gelijk aan de ratio van het aandeel werkenden met een bepaalde opleidingssector die in Noordwest Veluwe wonen ten opzichte van het werkgelegenheidsaandeel van die opleidingssector in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatie voor een opleidingssector groter is dan 1,00, betekent dit dus dat Noordwest Veluwe in verhouding tot Nederland een groter aandeel werkenden van deze opleidingssector kent. Bijvoorbeeld, de werkgelegenheidsspecialisatie van 1,57 voor mbo-niveau 4 zorg & dienstverlening impliceert dat het aandeel van deze opleidingssector in Noordwest Veluwe 57% groter is dan het aandeel van deze opleidingssector in Nederland als geheel. Met betrekking tot de arbeidsmarktprognoses, is een arbeidsmarkttekort ernstiger naarmate de specialisatiegraad van de werkgelegenheid voor de betreffende opleidingssectoren groter is.

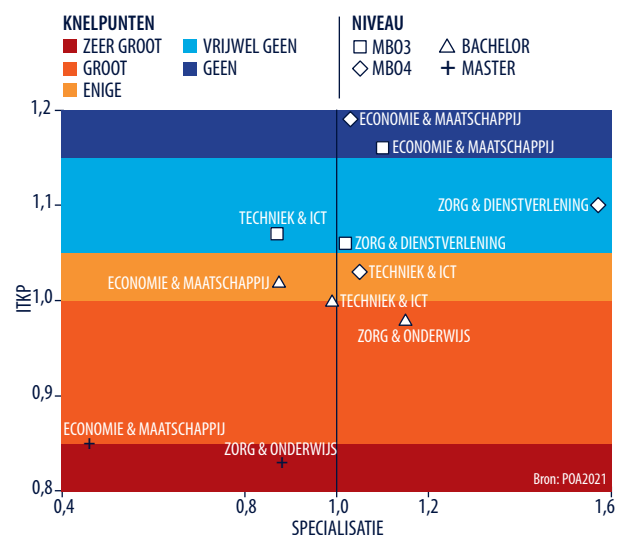
FIGUUR 4. Vraag en aanbod voor opleidingssector hoger onderwijs (totaal over 6 jaar als % van de werkgelegenheid), Noordwest Veluwe (2021-2026)



Uit Figuur 5 blijkt dat werkgevers voor het merendeel van de opleidingssectoren relatief gemakkelijk geschikte gediplomeerden zullen kunnen aannemen voor de vacatures die in de periode tot 2026 ontstaan. Het betreft hier vooral opleidingssectoren van mbo-niveau 3. Voor de bachelor economie & maatschappij worden enige knelpunten

punten in de personeelsvoorziening verwacht evenals voor mbo4 techniek & ict. Voor deze laatste opleidingssector geldt dat Noordwest Veluwe een relatief groot werkgelegenheidsaandeel heeft ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Grote tot zeer grote knelpunten worden verwacht voor enkele opleidingssectoren waarin Noordwest Veluwe qua werkgelegenheid niet in is gespecialiseerd: master economie & maatschappij, master zorg & onderwijs en bachelor techniek & ict. Relatief veel werkgelegenheid heeft Noordwest Veluwe voor werkenden met een opleiding bachelor zorg & onderwijs, terwijl ook voor deze opleidingssector grote knelpunten in de personeelsvoorziening worden verwacht.

FIGUUR 5. Arbeidsmarktknelpunten tot 2026 (ITKP) versus specialisatie naar opleidingssector, Noordwest Veluwe



Arbeidsmarktontwikkelingen door Covid-19

Sinds het begin van de Covid-19 pandemie is de druk op de zorg hoog. Terwijl er voor gediplomeerden in de zorg & dienstverlening op middelbaar beroepsniveau vooralsnog vrijwel geen knelpunten worden verwacht in de personeelsvoorziening, is dat wel het geval voor de bachelor- en masteropleiden in de zorg. Door de coronacrisis kunnen deze knelpunten nog ernstiger worden en zich ook uitbreiden naar de lagere niveaus van zorgpersoneel. Een uitgebreidere analyse van de arbeidsmarktontwikkelingen door Covid-19 is terug te vinden in de factsheet voor heel Gelderland. Aan de factsheet voor Gelderland is bovendien een verdiepende analyse naar opleiding en beroep toegevoegd.

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

Appendix

TABEL A1. Arbeidsmarktprognoses* (2021-2026) en actuele arbeidsmarktgegevens (2019-2020) voor Noordwest Veluwe, Gelderland en Nederland

	Noordwest Veluwe	Gelderland	Nederland
Prognoses			
Uitbreidingsvraag (%)	0,3	0,4	0,5
Vervangingsvraag (%)	3,0	3,2	3,1
Arbeidsmarktinstroom (%)	2,2	2,8	2,8
ITKP	0,97	0,99	0,99
Typing ITKP	Groot	Groot	Groot
Actuele indicatoren			
Werkenden	96.000	1.062.000	8.952.000
Werkzaamheid (%)	97,9	96,7	96,4
Werkloosheid (%)	2,1	3,3	3,6
Vast werk (%)	84,3	82,9	82,5
Voltijds (%)	45,7	48,5	50,7
Uren	29,9	30,5	31,2
Leeftijd	41,1	41,4	41,2
Student/scholier (%)	9,3	10,5	10,2
Vrouw (%)	47,0	46,7	46,9
Niet-westerse migratieachtergrond (%)	3,2	7,1	11,7
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	4,9	5,3	5,6
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	16,1	17,3	17,4

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2019-2020.

Bron: POA 2021

TABEL A2. Arbeidsmarktprognoses (2021-2026) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2019-2020) Gelderland (GLD) naar opleidingsniveau

	basis- onderwijs	vmbo b/k, mbo1	vmbo g/t, havo/vwo onderb.	havo, vwo	mbo 2	mbo 3	mbo 4	hbo-, wo- bachelor	hbo-, wo- master, doctor	Totaal
Prognoses										
Uitbreidingsvraag (%)	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,2	0,6	0,9	0,4
Vervangingsvraag (%)	9,1	2,8	6,0	2,3	2,9	2,0	2,7	2,6	3,3	3,2
Arbeidsmarktinstroom (%)	2,8	1,5	1,1	1,7	3,1	3,9	3,5	3,2	2,7	2,8
ITKP (GLD)	0,74	0,96	0,80	1,00	1,04	1,13	1,06	1,03	0,96	0,99
Typering ITKP (GLD)	Zeer groot	Groot	Zeer groot	Groot	Enige	Vrijwel geen	Vrijwel geen	Enige	Groot	Groot
ITKP (NL)	0,77	0,95	0,79	1,00	1,05	1,10	1,05	1,02	1,00	0,99
Typering ITKP (NL)	Zeer groot	Groot	Zeer groot	Groot	Enige	Vrijwel geen	Enige	Enige	Groot	Groot
Actuele indicatoren										
Werkenden	45.500	98.000	75.500	91.500	54.000	96.000	203.000	255.000	133.500	1.062.000
Werkzaamheid (%)	91,6	96,2	93,4	95,2	96,9	97,8	97,7	97,6	97,8	96,7
Werkloosheid (%)	8,4	3,8	6,6	4,8	3,1	2,2	2,3	2,4	2,2	3,3
Vast werk (%)	65,1	80,2	54,8	60,0	86,8	89,5	89,5	90,5	94,5	82,9
Voltijds (%)	35,3	51,3	27,8	32,1	57,5	50,7	50,7	52,7	56,5	48,5
Uren	24,1	30,3	21,4	23,7	32,7	31,8	32,1	32,6	34,2	30,5
Leeftijd	39,8	43,8	34,1	34,2	44,6	42,8	42,2	42,1	44,3	41,4
Student/scholier (%)	27,3	10,0	41,5	39,6	1,1	1,3	4,6	3,6	0,5	10,5
Vrouw (%)	41,9	36,9	50,1	48,1	37,4	45,6	49,6	49,7	48,0	46,7
Niet-westerse migratieachtergrond (%)	17,3	8,2	5,7	8,1	7,8	8,0	6,2	5,6	5,3	7,1
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	1,8	3,2	2,2	3,1	4,0	5,0	5,9	6,5	8,9	5,3
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	31,6	15,3	44,8	46,5	6,0	8,2	11,0	12,1	10,3	17,3

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2019-2020.

Bron: POA 2021

Arbeidsmarktprognoses Noordwest Veluwe 2021-2026

TABEL A3. Arbeidsmarktprognoses (2021-2026) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2019-2020) Nederland naar opleidingsniveau

	basis- onderwijs	vmbo b/k, mbo1	vmbo g/t, havo/vwo onderb.	havo, vwo	mbo 2	mbo 3	mbo 4	hbo-, wo- bachelor	hbo-, wo- master, doctor	Totaal
Prognoses										
Uitbreidingsvraag (%)	0,3	0,2	0,2	0,4	0,1	0,3	0,3	0,6	0,9	0,5
Vervangingsvraag (%)	8,3	3,1	6,1	2,1	2,8	2,1	2,9	2,5	2,6	3,1
Arbeidsmarktinstroom (%)	2,6	1,7	1,10	1,6	3,2	3,5	3,5	3,1	3,1	2,8
ITKP	0,77	0,95	0,79	1,00	1,05	1,10	1,05	1,02	1,00	0,99
Typering ITKP	Zeer groot	Groot	Zeer groot	Groot	Enige	Vrijwel geen	Enige	Enige	Groot	Groot
Loopbaanperspectief (NL)	1,29	1,32	1,43	1,74	1,38	1,34	1,43	1,59	1,75	
Actuele indicatoren										
Bruto uurloon (NL)	14,1	16,1	13,5	17,9	18,9	18,8	20,6	26,1	32,7	
Werkenden	407.000	705.000	602.500	838.500	454.500	749.500	1.514.500	2.179.500	1.380.000	8.952.000
Werkzaamheid (%)	91,3	95,1	93,7	94,6	96,3	97,2	97,5	97,5	97,7	96,4
Werkloosheid (%)	8,7	4,9	6,3	5,4	3,7	2,8	2,5	2,5	2,3	3,6
Vast werk (%)	64,5	78,0	56,3	61,5	85,4	87,8	88,9	90,0	94,0	82,5
Volgtijds (%)	39,5	50,9	28,2	33,8	56,6	53,0	50,9	54,6	63,8	50,7
Uren	25,5	30,6	21,9	24,8	33	32,8	32,4	33,1	35	31,2
Leeftijd	40,2	43,7	34,1	35,1	44,6	42,7	42,0	41,8	42,7	41,2
Student/scholier (%)	24,7	11,0	40,3	36,5	2,1	1,2	4,8	3,9	0,6	10,2
Vrouw (%)	40,5	37,5	50,5	47,8	37,9	45,3	49,2	49,9	48,4	46,9
Niet-westerse migratieachtergrond (%)	24,2	13,0	13,9	13,4	10,5	12,5	9,2	9,8	9,1	11,7
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	2,4	3,0	2,3	3,5	4,9	5,1	5,5	7,0	8,8	5,6
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	28,8	16,9	43,8	43,8	7,1	7,3	11,7	12,7	11,0	17,4

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2019-2020.

Bron: POA 2021

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden
verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving

ROA secretariaat, Maastricht

maart 2022

ISSN: 2667-0488